

Χαράλαμπος Γκότσης (/blogger/haralampos-gkotsis)

Καθηγητής Οικονομικών του πανεπιστημίου Πειραιώς

7 Σεπτέμβριος 2014 17:24

Ντράγκι εναντίον Μέρκελ

Ο Διοικητής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) τελικά κάνει τη διαφορά. Σε μια εποχή που όλοι εκούσια ή ακούσια υπακούουν στα κελεύσματα και τις διαθέσεις της Κας Μέρκελ ο Ιταλός τραπεζίτης δείχνει να μην πτοείται, ούτε από τις προειδοποιήσεις, ούτε από τις προσπάθειες υπονόμευσης του έργου του. Για δεύτερη φορά αποφάσισε «μονομερώς» να δράσει, αντιλαμβανόμενος τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ευρώπη, ως αποτέλεσμα μιας αλόγιστης πολιτικής λιτότητας.

Δύο είναι τα μεγάλα προβλήματα τα οποία προέκυψαν από την περιοριστική πολιτική που ασκείται. Πρώτον, η σταδιακή αποδυνάμωση της ευρωπαϊκής οικονομίας που κινείται στο όριο του 0,9% αύξησης του ΑΕΠ για το 2013, δηλ. πλησιάζει στην ύφεση, και δεύτερον η είσοδος της στην επικίνδυνη περιοχή του αποπληθωρισμού, αφού καταγράφεται μια συνεχής πτώση των τιμών, η οποία τον Αύγουστο κατέληξε στο 0,3%, πολύ μακράν του στόχου του 2% που έχει θέσει η ΕΚΤ.

Σ' αυτό το σκηνικό, αν προσθέσει κανείς και τα γεωπολιτικά προβλήματα γίνεται φανερό, ότι υπάρχει ανάγκη για μέτρα και μάλιστα δραστικά, που να κινούνται αντικυκλικά, σε αντίθετη κατεύθυνση σε κάθε περίπτωση από τη μέχρι τώρα ασκούμενη πολιτική.

Τα μέτρα που εξήγγειλε ο κ. Ντράγκι στοχεύουν στην ενίσχυση των

επιχειρήσεων , κυρίως των μικρομεσαίων με ρευστότητα

με όπλο την ποσοτική χαλάρωση, μέσω της αγοράς καλυμμένων ομολόγων (ABS) του ιδιωτικού τομέα. Επίσης, συνεχίσθηκε η παρέμβαση στο βασικό επιτόκιο μειώνοντάς το στο ιστορικό 0,05%, το οποίο επηρεάζει αλαφρά μεν το κόστος του χρήματος, έχει όμως τεράστια συμβολική σημασία για τις επιχειρήσεις, αφού σηματοδοτεί τη συνέχιση της πολιτικής φθηνού χρήματος για τις επόμενες περιόδους. Στη δέσμη που αποφασίστηκε ανήκει ακόμη και η αύξηση του τιμωρητικού επιτοκίου προς τις εμπορικές τράπεζες, οι οποίες τώρα για να παρκάρουν τη ρευστότητά τους στην ΕΚΤ θα πληρώνουν αρνητικό επιτόκιο 0,2%. Με αυτό το αντικίνητρο επιδιώκεται η διοχέτευση της ελεύθερης ρευστότητάς τους στις επιχειρήσεις δηλ. στην πραγματική οικονομία.

Τα ερώτημα που τίθεται πλέον είναι αν τα νέα μέτρα Ντράγκι είναι σε θέση να σώσουν την παρτίδα. Δυστυχώς η ΕΚΤ αποφάσισε αργά για να δράσει. Ίσως επειδή ανέμενε ότι οι κυβερνήσεις θα κατανοήσουν τα προβλήματα και θα λάβουν τα μέτρα τους , μάταια όμως.

Ας σημειωθεί καταρχήν, ότι για να είναι αποτελεσματική μια όποια οικονομική πολιτική, χρειάζονται δύο προϋποθέσεις. Πρώτον το σωστό timing, η σωστή δηλαδή χρονική στιγμή που θα ληφθούν τα μέτρα και η σωστή δοσολογία. Για τη δοσολογία, η οποία είναι και ελαστική δεν υπάρχουν ενστάσεις. Για το χρόνο ανάληψης των μέτρων όμως οι επιφυλάξεις είναι πολλές.

Η οικονομία έχει ήδη εισέλθει στην περιοχή της παγίδας ρευστότητας, όπου η νομισματική πολιτική είναι ανίσχυρη. Οι τράπεζες, ακόμη και εκείνες του Νότου (πλην των ελληνικών) είναι γεμάτες με φθηνή ρευστότητα, για την οποία όμως δεν υπάρχει αντίστοιχη ζήτηση για δάνεια από την πλευρά των επιχειρήσεων. Αντίθετα μάλιστα, οι επιχειρήσεις βλέποντας τις οικονομίες να οδεύουν προς την ύφεση, μειώνουν τη δανειακή τους έκθεση. Έτσι, η ρευστότητα των τραπεζών παραμένει στα αζήτητα, επενδύσεις δεν γίνονται, το ΑΕΠ συρρικνώνεται και η ανεργία αυξάνεται.

Αφού λοιπόν η νομισματική πολιτική δείχνει να είναι ανίσχυρη από μόνη της να φέρει αποτελέσματα, θα πρέπει να επιστρατευθούν ταυτόχρονα και άλλες συνοδευτικές πολιτικές. Αυτές οι πολιτικές είναι ανάγκη να στοχεύουν απευθείας στην αύξηση της ζήτησης.

Σε περιόδους ύφεσης ή οικονομικής δυσπραγίας, πρώτον, μια χαλάρωση της δημοσιονομικής πολιτικής στα κράτη που δεν έχουν σημαντικά προβλήματα με τα ελλείμματά τους και που αυτή τη στιγμή είναι τα περισσότερα στην Ευρώπη, θα ήταν η ενδεδειγμένη. Τα κράτη θα πρέπει να αυξήσουν τις δαπάνες τους για

έργα υποδομής, ενίσχυσης της απασχόλησης και παροχής κινήτρων για την αναθέρμανση της οικονομίας. Η δημιουργία θετικού κλίματος στη συνέχεια μέσω της επεκτατικής πολιτικής λειτουργεί ως καταλύτης και για την ανάληψη επενδυτικής δραστηριότητας και από τον ιδιωτικό τομέα.

Ενισχυτικά της παραπάνω προσπάθειας θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί να χρησιμοποιηθεί και μια επεκτατική εισοδηματική πολιτική, κυρίως στις χώρες των οποίων η ανταγωνιστικότητα είναι ισχυρή. Π.χ. Γερμανία, Ολλανδία, Σκανδιναβικές χώρες. Έτσι, η αύξηση της ζήτησης στις χώρες αυτές σε συνδυασμό με ένα φθηνότερο Ευρώ, το οποίο ευνοούν τα μέτρα Ντράγκι, θα βοηθήσει τις εξαγωγές προϊόντων από τις χώρες του Νότου προς το Βορρά.

Τη λύση συνεπώς μπορεί να δώσει μόνο ένας συνδυασμός των μέτρων Ντράγκι με μια χαλάρωση της δημοσιονομικής και εισοδηματικής πολιτικής, αλλιώς τα μέτρα θα πέσουν στο κενό και η Ευρώπη θα βυθιστεί στη στασιμότητα.